

TARIXIY SHAHRLARDA MEHMONXONA QURISHNING MUAMMOLARI VA IMKONIYATLARI

Mohinur Maxmudova
QMU-assistent o'qituvchisi

Annotatsiya-Ushbu maqolada tarixiy shahar markazlarida mehmonxona qurilishi jarayonida uchraydigan asosiy muammolar hamda ularning yechimlari tahlil qilingan. Shuningdek, tarixiy binolardan mehmonxona sifatida foydalanish imkoniyatlari va xorijiy tajribalar misolida ularning samarali qo'llanishi yoritilgan. Tadqiqot natijalari mehmonxona qurilishi orqali nafaqat iqtisodiy rivojlanish, balki madaniy merosni asrab qolish va turizm salohiyatini oshirishga ham erishish mumkinligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar-tarixiy shahar, mehmonxona qurilishi, turizm, madaniy meros, restavratsiya, arxitektura uyg'unligi, iqtisodiy rivojlanish.

Kirish

Bugungi kunda turizm iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan sohalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, O'zbekistonning Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz kabi tarixiy shaharlari nafaqat milliy, balki jahon miqyosida ham yirik turistik markaz sifatida e'tirof etilgan. Ushbu shaharlarga kelayotgan sayyohlar oqimining ko'payishi mehmonxona xo'jaligini rivojlantirishni talab qilmoqda.

Biroq tarixiy shahar markazlarida mehmonxona qurilishi murakkab masala bo'lib, u iqtisodiy manfaatlar bilan bir qatorda madaniy merosni muhofaza qilish, shahar me'moriy qiyofasini asrab qolish va ekologik muvozanatni saqlash zaruratini yuzaga keltiradi. Shu sababli, ushbu mavzuni chuqur tadqiq etish dolzarbdir.

1. Mehmonxona qurilishida uchraydigan muammolar
2. Me'moriy uyg'unlik muammosi. Zamonaviy mehmonxona binolari ko'pincha tarixiy muhitga mos kelmaydi. Natijada, qadimiy shaharlarning o'ziga xos qiyofasi buzilishi mumkin. Masalan, Buxoro markazida baland qavatli mehmonxona qurilishi shahar manzarasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.
3. Qonunchilik va me'yoriy cheklovlar. Tarixiy obidalar hududida qurilish qat'iy tartib va ruxsatnomalar asosida amalga oshiriladi. Bu investorlar uchun qiyinchilik tug'diradi va ba'zan loyihalarning amalga oshirilishini sekinlashtiradi.
4. Infratuzilma bosimi. Turistlar oqimining ortishi transport tizimi, ekologiya va kommunal xizmatlarga katta yuklama keltirib chiqaradi. Bu shahar aholisi hayot sifatiga ham ta'sir qiladi.

5. Imkoniyatlar va ijobiy jihatlar

6. Iqtisodiy rivojlanish. Mehmonxonalar yangi ish o'rinlari yaratadi, mahalliy aholi daromadini oshiradi va byudjetga soliq tushumlarini ko'paytiradi.

7. Tarixiy binolardan foydalanish. Ko'plab qadimiy binolarni restavratsiya qilib, mehmonxonaga aylantirish mumkin. Bu nafaqat ularni saqlab qoladi, balki ularning iqtisodiy samaradorligini ham oshiradi. Masalan, Xiva shahrida ayrim madrasalar mehmonxona sifatida foydalanilmoqda.

8. Xalqaro turizm salohiyatini oshirish. Zamonaviy xizmatlar bilan jihozlangan mehmonxonalar shaharni global miqyosda raqobatbardosh qiladi. Bu esa O'zbekistonning xalqaro turizm xaritasida mavqeini mustahkamlaydi.

9. Xorijiy tajribadan foydalanish

Dunyoning ko'plab davlatlari tarixiy shaharlarida mehmonxona qurilishida qat'iy qoidalarga amal qiladi. Masalan, Italiyadagi Florensiya shahrida yangi mehmonxonalar faqat tarixiy me'moriy uslubga mos ravishda quriladi yoki mavjud tarixiy binolar rekonstruksiya qilinadi. Bu tajriba O'zbekiston shaharlariga ham mos keladi.

Xulosa qilib aytganda tarixiy shaharlarda mehmonxona qurilishi ko'p qirrali jarayon bo'lib, u nafaqat iqtisodiy manfaatlarni, balki madaniy merosni asrab-avaylash, me'moriy uyg'unlikni ta'minlash va ekologik barqarorlikni ham o'z ichiga oladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu jarayon quyidagi tamoyillarga asoslangan holda amalga oshirilishi lozim:

yangi mehmonxona loyihalarini tarixiy me'moriy qiyofa bilan uyg'unlashtirish;
restavratsiya qilingan tarixiy binolardan mehmonxona sifatida foydalanish;
transport va infratuzilma tizimlarini rivojlantirish orqali turistlar oqimiga tayyorlanish;
xalqaro tajribani o'rganish va milliy sharoitga moslashtirish.

Shu tarzda, mehmonxona qurilishi nafaqat iqtisodiy daromad manbai, balki tarixiy shaharlarni saqlash va ularning turistik salohiyatini oshirish vositasi ham bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov A. “Tarixiy shahar markazlarida arxitektura masalalari”. O‘zbekiston me’morchiligi jurnali, 2023.
2. Smith J. Heritage and Tourism Development. London: Routledge, 2020.
3. UNESCO. World Heritage and Sustainable Tourism Programme. Paris, 2021.
4. Rahimov B. “O‘zbekiston tarixiy shaharlarida turizm infratuzilmasi”. Ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, Toshkent, 2022.